

Zuid-Duitsland bakermat van het fleckviehras

Het fleckviehfokprogramma kenmerkt zich door stierselectie op latere leeftijd

In de lijst met meest gebruikte importstieren laten inmiddels enkele fleckviehstieren zich in de top tien aantekenen. Veehouders 'switchen' van holstein naar fleckvieh omdat ze daar meer perspectief in zien. Duitse ki-organisaties springen hier handig op in.

Duitsland is het land met de meeste fleckviehkoeien. Na holstein zwartbont is fleckvieh daar het op één na grootste ras. Fleckvieh kent zijn oorsprong in het Zwitserse ras simmental en heeft rond 1830 zijn intrede gedaan via de staat Beieren. Het ras heeft zich in de loop van de tijd ontwikkeld van een hoogbenig, laatrijp en grof ras naar een duidelijk dubbeldoelras met goede gebruikskennmerken en een ruime bespieroing. Fleckvieh concentreert zich qua populatie en aantallen stieren voornamelijk in het zuiden van Duitsland. Elke deelstaat heeft zijn eigen ki-organisatie. Voor fleckvieh leveren Neustadt a/d Aisch en München-Grub de grootste aantallen proefstieren per jaar. Neustadt a/d Aisch test jaarlijks ongeveer 120 fleckviehstieren en wordt in Nederland en Vlaanderen vertegenwoordigd door CR Delta en VRV. München-Grub heeft de vertegenwoordiging in eigen hand gehouden via hun Nederlandse vertegenwoordiger Stef Beunk.

Per jaar test München-Grub ruim 120 stieren. De overige Duitse ki-organisaties vermarkten het fleckviehsperma wereldwijd via Spermex, die het vervolgens weer verkoopt aan GGI-Holland. In totaal testen de verschillende ki-organisaties in Duitsland ongeveer 550 stieren per jaar.

Effen rood of gevlekt geel

In Zuid-Duitsland worden de fokwaarden van fleckviehstieren gepubliceerd door de Bayerische Landesanstalt für Landwirtschaft, een onafhankelijke agrarische overheidsorganisatie die cijfers van brown swiss en fleckvieh publiceert. Naast primaire fokwaarden zijn er allerlei secundaire gegevens van de stieren en hun nakomelingen overzichtelijk in de foktierrapporten weergegeven. Zo wordt bijvoorbeeld vermeld of de stier nog leeft, of het sperma beschikbaar is, in welke deelstaten de dochters zich bevinden en hoe de productie van de dochters zich verhoudt ten opzichte van koppelgeno-

Kampioene Finny demonstreert de raseigenschappen van fleckvieh in Miesbach

ten. Deze publicaties geven de veehouders inzicht in hoe stieren van verschillende en onderling sterk concurrerende organisaties presteren.

Op het gebied van primaire fokwaarden zijn er verschillen zichtbaar tussen fleckvieh en holstein, met name in de beoor-

Tabel 1 – Kengetallen van het fleckviehras in Duitsland (bron: ASR 2006)

aantal proefstieren per jaar	550
aantal stamboekkoeien	650.000
aantal eerste inseminaties per jaar	1.670.000
gemiddelde melkproductie (kg/jaar)	6.854
gemiddeld vetpercentage	4,14
gemiddeld eiwitpercentage	3,48

Thomas Klenk: 'Voer fleckvieh als een koe, niet als een varken'

In het Duitse dorpje Dörrmenz, nabij Stuttgart, houden Thomas en Susanne Klenk 48 fleckviehkoeien met bijbehorend jongvee. Het bedrijf kenmerkt zich als een typisch Zuid-Duits bedrijf. Het is gemiddeld qua grootte en men

kan toch een goede boterham verdienen door lage kosten en hoge opbrengsten uit met name omzet en aanwas. Tot drie jaar terug was het fleckvieh gehuisvest op de grupstal. In 2004 is er een potstal voor ongeveer vijftig koeien gebouwd. In het afgelopen melkcontrolejaar gaven de koeien gemiddeld 7887 kg melk met 3,86% vet en 3,58% eiwit. Hierbij realiseren de koeien een gemiddelde tussenkalftijd van ongeveer 365 dagen. 'Het streven is om de kosten laag te houden. De dierenarts moet zo veel mogelijk van het erf blijven. In anderhalf jaar tijd hebben we maar twee koeien met melkziekte gehad en er is geen enkele

koe noodgedwongen afgevoerd. 'Daar halen we meerwaarde uit. Vrijwillig afgevoerde koeien wegen altijd tussen de 380 en 420 kilo geslacht gewicht en brengen 1000 tot 1200 euro op.' Klenk is van mening dat fleckviehkoeien meer structuur nodig hebben dan holsteins. 'Fleckvieh is een soberder ras. Daarom geldt nog meer dat je fleckvieh moet voeren als koeien en niet als varkens. Wij zorgen daarom voor veel structuur in het kuilgras en elke morgen krijgen de koeien een flinke laag hooi voor het voerhek. Pas daarna voer ik maximaal drie kilo krachtvoer en drie kilo graan per koe per dag.'

Thomas Grupp: 'Een fleckviehkoe denkt eerst aan zichzelf'

Directeur Thomas Grupp van het Zuid-Duitse ki-bedrijf München-Grub ziet voor de Nederlandse veehouder voordelen in het fleckviehras. 'In Nederland zijn de koeien extreem doorgefokt op productie. Er zijn bijna geen holsteinstieren meer die de koeien op bespieroing en gebruikseigenschappen extreem kunnen verbeteren. Met het inkruisen van fleckvieh is op deze kenmerken bij een eerste paring al duidelijk resultaat merkbaar.'

München-Grub, die alleen maar fleckviehstieren vermarkt, onderscheidt zich als ki-organisatie door vast te houden

aan het dubbeldoel fleckviehtype en niet mee te gaan in de indexfokkerij. 'Het uiterlijk van een stier is bepalend voor de inzet binnen het fokprogramma.' Thomas Grupp kenmerkt bespieroing en daarmee een hogere omzet en aanwas als grootste voordeel van het fleckviehras. 'Een kalf van vier tot zes weken oud levert bij een gewicht van negentig kilo al snel 400 tot 500 euro op.' Naast de hogere omzet en aanwas ziet Grupp ook voordelen op managementgebied. 'Een fleckviehkoe denkt eerst aan zichzelf. Hierdoor wordt het management op een bedrijf makkelijker. Heeft een fleckviehkoe mas-

titis, dan stopt ze eerst met melk geven. Wanneer de koe vervolgens door de behandeling opknapt, komt de melk weer langzaam terug. Knapt ze niet op, dan heeft de koe nog een hoge restwaarde.'

deling van een groot aantal extra kenmerken. In de bovenbalk wordt naast frame, uier en benen ook bespieroing gescoord. De onderbalk kent naast kruishoogte ook de framekenmerken borstomvang, kruis lengte en heupbreedte. Op het gebied van benen scoren inspecteurs naast de klauwhoek bijvoorbeeld ook de kracht in de koten en de droogte van het spronggewricht. Veehouders die de voorkeur hebben voor donkerrode of donkergele, éénkleurige of juist gevlekte dieren kunnen hiervoor ook de fokwaarden raadplegen.

Fokstieren per opbod

De sterke onderlinge concurrentie tussen ki-organisaties is ook te merken bij fokveevingen. Tijdens elke veiling komen er enkele stieren van ruim een jaar oud onder de hamer. Verschillende hiervan worden opgekocht door ki-organisaties. In de holsteinwereld zijn het daarentegen meestal afgesloten contracten die een stiertje vastleggen voor een ki. Bij fleckvieh is het de veehouder zelf die een potentieel inzetbare stier opfokt en vervolgens naar een fokveeving stuurt. Vrijwel alle ki-organisaties zijn bij deze

veilingen aanwezig en kopen, tegen elkaar opbiedend, stieren op basis van afstamming, verwachtingswaarde en eigen exterieur. Veel stieren zijn overigens eigendom van meerdere organisaties omdat andere zich later ingekocht hebben in het belang van een beloftevolle stier. In Nederland wordt 2007 het jaar van de waarheid voor fleckvieh. Vanaf 2004 zijn de eerste Nederlandse veehouders begonnen met inkruisen. De eerste F1-vaarzen zullen dit jaar aan de melk komen.

Florus Pellikaan

